

INHOUD	Blz.
VOORWOORD	25
DANKWOORD	29
INLEIDING : ONDERZOEKSOPZET EN -METHODE	33
§ 1. Het gevoerde onderzoek gekaderd binnen de multidisciplinaire interesse voor het thema	33
§ 2. De verschillende boekdelen nader toegelicht	36
§ 3. Geldend, komend of nieuw recht : VZW-Wet of V&S-wet	39
DEEL I. DE EVOLUTIE VAN DE NORMAALTYPISCHE ACTIVITEITEN VAN VZW EN STICHTING	45
Hoofdstuk 1. Een historische schets van de maatschappelijke positie van vereniging en stichting vóór de Wet van 27 juni 1921	45
§ 1. Inleiding	45
§ 2. Vóór de Belgische onafhankelijkheid	46
2.1. Vóór de Franse Revolutie (de impact van een feodaal regime)	46
2.2. Franse Revolutie : politieke omwenteling (vrijheid en gelijkheid : het liberalisme ten top in de periode 1789-1814)	50
§ 3. Vanaf de Belgische onafhankelijkheid	54
3.1. 1830 : vrij België, vrije vereniging ?	54
3.2. 19 ^{de} eeuw : industriële omwenteling : het ontstaan van de arbeidersklasse en de sociale strijd	57
§ 4. Tussentijds besluit	60
§ 5. Enkele rechtsvergelijkende notities aangaande de rechtshistoriek	61
5.1. België	61
5.2. Frankrijk	62
5.3. Nederland	62
5.4. Duitsland	63
§ 6. 27 juni 1921 : een Belgische wet voor VZW en stichting	64
6.1. Voorloper : Wet 24 mei 1921 tot waarborging der vrijheid van vereniging	64
6.2. Wet 27 juni 1921 : rechtspersoonlijkheid voor vereniging en stichting	65
6.2.1. Tijdsgeest en spookbeeld	65
6.2.2. Pragmatische bestrijding van het spookbeeld	67
A. Fiscale recuperatie van gedeerde inkomsten : de taks tot vergoeding der successierechten	67

B.	Beperking op de verwerving van onroerend goed	67
C.	Controle op schenkingen	68
D.	Beperking op de activiteiten	69
§ 7.	Historiek - samengevat	71

Hoofdstuk 2. Op zoek naar het wettelijk normaaltype anno 1921 : de visie van de wetgever op de activiteiten van vereniging en stichting 72

§ 1.	Inleiding	72
§ 2.	Op zoek naar wettelijk normaaltypische activiteiten van de VZW anno 1921	73
2.1.	Letter van de wet	73
2.2.	Parlementaire voorbereiding	74
2.2.1.	Wat te onthouden uit de aangehaalde voorbeelden ?	74
A.	Normaaltypische voorbeelden	74
B.	Het normaaltype VZW is “dubbel gesloten”	76
2.2.2.	Evolutie van de definitie doorheen parlementaire werkzaamheden	77
§ 3.	Het wettelijk normaaltype van de stichting in de Wet van 27 juni 1921	79
3.1.	Het begrip “stichting”	79
3.2.	Letter van de wet	81
3.3.	Parlementaire voorbereidingsstukken	82
3.3.1.	Normaaltypische voorbeelden	82
3.3.2.	Normaaltype stichting-ION is een ledenloos doelvermogen	83
§ 4.	Besluit : De normaaltypische activiteiten van VZW en stichting-ION naar Belgisch recht anno 1921 zijn niet-economisch	83

Hoofdstuk 3. Evolutie van de toegelaten activiteiten van vereniging en stichting : naar een gewijzigd normaaltype ? 85

§ 1.	VZW	85
1.1.	Taalkundige verwarring	85
1.2.	Rechtspraak	88
1.2.1.	De eerste jaren : rechtspraak past binnen het oorspronkelijk normaaltype VZW	88
1.2.2.	Kentering in 1934 : door traditie gerechtvaardigde afwijking	90
1.2.3.	Tweede helft 20 ^{ste} eeuw : afwijkingen onder invloed van de handelaarsnotie als aanknopingsfactor voor bepaalde wetgeving	92
A.	Handelaar stelt handelsdaden zoals bepaald in de artikelen 2-3 W.Kh.	92
A.1	Handelaar als procesrechtelijk relevant gegeven	93

A.1.1. Hoedanigheid van “handelaar” als criterium ter bepaling van de materiële bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel en haar voorzitter	93
- Algemene bevoegdheid Rechtbank van Koophandel ex artikel 573 Ger.W.	93
- Exclusieve bevoegdheid Rechtbank van Koophandel ex artikel 574, 2° Ger.W.	96
- Bevoegdheid Voorzitter Rechtbank van Koophandel ex artikel 584 Ger.W.	99
A.1.2. Inschrijving “handelaar” in het handelsregister	99
A.2. Registratie als aannemer vereist inschrijving in Handelsregisterwet	101
A.3. Verjaringstermijnen voor kooplieden : artikelen 2271-2272 B.W.	102
A.4. Bewijs in handelszaken	103
B. VZW in de wetgeving handelspraktijken	103
1.3. Rechtsleer	105
1.3.1. Van GOEDSEELS...	105
1.3.2. ...naar vele anderen.	107
1.4. De rol van het winstoogmerk	110
1.4.1. Vennoetschappelijk winstoogmerk of commercieel winstoogmerk : de spraakverwarring ten top	110
1.4.2. Het winstoogmerk uit artikel 1, tweede lid, tweede zinsdeel VZW-Wet : geen stoffelijk voordeel voor de leden	115
1.5. Besluit	119
§ 2. De stichting	122
2.1. Stichting in de Wet van 27 juni 1921	122
2.2. Stichting naar nieuw V&S-recht	124
2.2.1. Wetsontwerp nr. 1854	124
2.2.2. Artikel 27 V&S-wet	125
§ 3. Besluit	126

Hoofdstuk 4. Impact van de creatie van de vennootschap met een sociaal oogmerk : terug naar het wettelijk normaaltype VZW en stichting anno 1921 ? 128

§ 1. Vennootschap met een sociaal oogmerk : ratio legis	128
1.1. “Sociale economie”	128
1.1.1. Van oorsprong een economisch begrip...	128
1.1.2. ...dat een regionale dimensie heeft...	129
1.1.3. ...en dat een juridische dimensie heeft	130
1.2. Met de VSO wil de wetgever tegemoetkomen aan de behoeften van de “sociale economie”	130

1.3.	Creatie van de VSO teneinde de normaaltypische activiteiten van de VZW scherper te stellen	131
§ 2.	Juridische vormgeving VSO	133
2.1.	VSO gesitueerd	133
2.2.	VSO geëvalueerd	135
2.2.1.	Inleiding	135
2.2.2.	Het classificatie-argument	135
2.2.3.	Praktische toepassingsproblemen van de theoretische rechtsregels : een overzicht	137
A.	VSO als algemene modaliteit	137
B.	Gehanteerd begrippenarsenaal : over sociaal oogmerk, (on)rechtstreekse vermogensvoordelen en intern/extern oogmerk	138
C.	Werknemersparticipatie	141
C.1.	Werknemersparticipatie : algemeen	141
C.2.	Werknemersparticipatie in termen van kapitaalparticipatie	142
C.2.1.	Overname van bestaande aandelen	143
C.2.2.	Creatie van nieuwe aandelen	144
C.2.3.	Werknemersparticipatie : aandelen met of zonder stemrecht, warrants, obligaties of winstbewijzen	145
C.3.	Regels inzake afstand van hoedanigheid van vennoot	146
C.3.1.	Algemeen	146
C.3.2.	Prijs van de aandelen in geval van wederverkoop door vennoot-werknemer	146
D.	Stemkrachtbeperking	147
E.	VSO door omvorming van gewone vennootschap of omzetting van VZW	149
E.1	Omvorming gewone vennootschap	149
E.2	Omzetting VZW	151
E.2.1.	Omzettingsprocedure : verloop	151
E.2.2.	Omzetting : problemen	152
-	Netto-actief VZW : kapitaalvorming en verdeelsleutel aandelen VSO ?	153
-	Dividenduitkering voor aandelen die netto-actief VZW vertegenwoordigen ?	154
-	Recht op terugname inbreng in actief VZW ?	154
-	Uittreding lid VZW	155
F.	Bijzondere sanctionerings- of responsabiliserings-mechanismen	156
§ 3.	Besluit	158

Hoofdstuk 5. Rechtsvergelijkende notities : normaaltypische activiteiten voor vereniging en stichting in Frankrijk, Nederland en Duitsland	161
§ 1. Inleidend	161
§ 2. Frankrijk	161
2.1. Algemeen : materieel afbakeningscriterium in het groeperingsrecht	161
2.2. Algemeen : onderscheid handelsrecht - burgerlijk recht	164
2.3. Specifiek : normaaltypische activiteiten voor vereniging en stichting	166
2.3.1. Vereniging : association à but non lucratif	166
2.3.2. Stichting : fondation d'utilité publique	168
§ 3. Nederland	169
3.1. Algemeen : gemengd systeem van materiële en formele afbakeningscriteria in het groeperingsrecht	169
3.1.1. Situering	169
3.1.2. Materiële kenmerken van vereniging en stichting van naderbij bekeken	171
A. De kenmerkende doelstelling van vereniging en stichting naar Nederlands recht : geen winstuitkering aan leden	171
A.1. Doel of middel, oogmerk of activiteit	171
A.2. Geen winstuitkering(sdoel)	172
3.2. Algemeen : geen onderscheid tussen handelsrecht en burgerlijk recht	174
3.3. Specifiek : normaaltypische activiteiten voor vereniging en stichting	177
§ 4. Duitsland	180
4.1. Algemeen : formeel afbakeningscriterium	180
4.2. Algemeen : afwijkend en bijzonder handelsrecht	181
4.3. Specifiek : normaaltypische activiteiten voor vereniging en stichting	182
4.3.1. Geen beperking op "economische" activiteiten voor verenigingen ?	182
4.3.2. Afbakening tussen "wirtschaftliche" en "nichtwirtschaftliche" Vereine	183
4.3.3. Nebenweckprivileg für nichtwirtschaftliche Vereine	185
4.3.4. Normaaltypische activiteiten voor de stichting ?	186
Hoofdstuk 6. Besluit deel 1 : De VZW en de stichting met economische activiteiten zijn atypisch ten opzichte van het wettelijk normaaltype dat de wetgever anno 1921 voor ogen staat	189

DEEL II. DE ECONOMISCHE ACTIVITEITEN VAN VZW EN STICHTING GETOETST AAN DE BELANGEN VAN DE CONCURRENTEN 194

Hoofdstuk 1. De wetgeving inzake inkomstenbelasting	194
§ 1. Inleiding	194
§ 2. De belastbaarheidscriteria uit het Wetboek Inkomstenbelasting doorgelicht	195
2.1. Wettelijk en jurisprudentieel kader vóór de hervorming van 1976	195
2.2. Juridisch kader vanaf 1976	198
2.2.1. Het wettelijk kader	198
A. Algemeen : Vennootschapsbelasting indien de VZW een onderneming exploiteert of zich bezighoudt met verrichtingen van winstgevende aard	198
B. Gediskwalificeerde activiteiten : criteria ?	200
B.1. Specifiek : rechtspersonenbelasting in geval van bijkomstige nijverheids-, handels- of landbouwverrichtingen	200
B.2. Rechtspersonenbelasting bij uitvoering anders dan volgens nijverheids- en handelsmethoden	201
C. Het winstoogmerk : (im)pertinent voor vennootschaps- en rechtspersonenbelasting ?	205
D. Besluit	206
2.2.2. De praktische toetsing	206
§ 3. Naar een andere belasting van “economische” activiteiten ?	210
3.1. Buitenlandse inspiratie ?	210
3.1.1. Frankrijk	210
A. Fiscalité commerciale	210
B. Belastbare grondslag	212
C. Besluit	212
3.1.2. Nederland	213
A. Ten geleide	213
B. Vennootschapsbelasting “indien ... een onderneming”	213
B.1. Artikel 2, lid 1, letter d Wet op de Vennootschapsbelasting 1969	213
B.1.1. “Onderneming”	214
- Algemeen	214
- Deelname aan het economisch verkeer	214
- Oogmerk om winst te behalen	214
C. Artikel 4 Wet VpB 1969 : in concurrentie treden	215
D. Vennootschapsbelasting “indien én voorzover een onderneming”	216
E. Vrijstelling van vennootschapsbelasting	218
F. Besluit	219

3.1.3. Duitsland	220
A. Algemeen toepasselijke “Körperschaftsteuer”	220
B. Specifieke vrijstelling voor “gemeinnützigen, mildtätigen oder kirchlichen Zwecken”	220
C. Opsplitsing bij gemengde activiteiten	221
D. Hervormingsplannen	221
E. Besluit	222
3.2. Bestemmingscriterium naar komend recht ?	222
3.2.1. Intuïtie	222
3.2.2. Koninklijke Commissie tot Harmonisering en Vereenvoudiging van de Fiscaliteit	223
3.2.3. De rechtsleer	225
§ 4. Besluit	226

Hoofdstuk 2. De wetgeving inzake eerlijke mededinging door eerlijke handelsgebruiken	228
§ 1. Inleiding	228
§ 2. K.B. nr. 55 van 23 december 1934	229
2.1. VZW als actieve procespartij	229
2.2. VZW als passieve procespartij	230
§ 3. Handelspraktijkenwet 1971	232
§ 4. Handelspraktijkenwet 1991	237
4.1. Algemeen : VZW als verkoper	237
4.2. Onwettige mededinging door VZW-verkoper die artikel 1 VZW-Wet niet naleeft	242
4.3. Eerlijke mededinging : VZW die artikel 1 VZW-Wet naleeft, is geen verkoper op macroniveau ?	245
4.3.1. Naar een macroanalyse ter kwalificatie van de verkoper in artikel 1, 6 WHPC ?	245
4.3.2. De macroanalyse op het kruispunt van VZW-Wet en WHPC : naar een grotere rechtseenheid ?	246
4.3.3. Rechtseenheid door macroanalyse ?	247
4.3.4. VZW als microverkoper moet artikel 1 VZW-Wet naleven	250
§ 5. Besluit	253

Hoofdstuk 3. Besluit : het onevenwicht in de belangenbehartiging van concurrenten in theorie en in praktijk rechtvaardigt een denkoefening omtrent het begrip economische activiteit	255
§ 1. De belangen van de concurrenten lijken theoretisch gevrijwaard, maar in de praktijk laten de criteria nog te veel ruimte voor rechtsonzekerheid	255
§ 2. Naar een criterium aan winstoogmerk, handelaars- en verkopersbegrip voorbij : de economische activiteiten volgens de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie ?	256
2.1. Inleiding	256
2.2. Activiteiten gediskwalificeerd/uitgesloten als economische activiteiten	258
2.3. De economische activiteit volgens de criteria in de Europese mededingingsrechtspraak	261
2.3.1. Functionele benadering	261
2.3.2. Irrelevante criteria	262
A. Rechtsvorm	262
B. Financieringswijze	264
C. Aard van oogmerk of doelstelling	264
C.1. Gebrek aan winstoogmerk	264
C.2. Sociale doelstelling	265
C.3. Samengevat	266
2.3.3. Relevante criteria	266
A. De onderneming met economische activiteiten bevindt zich op een “markt”...	267
B. ...waarop ze “concurrereet” met “normale” ondernemingen	267
B.1. Concurrentie	267
B.2. Normale ondernemingen	268
B.2.1. Normale onderneming = “particuliere onderneming met winstoogmerk”	268
B.2.2. De normale onderneming functioneert volgens bepaalde beginselen	268
- Eerste beginsel : onderneming met economische activiteiten draagt zelf het financieel risico	269
- Tweede beginsel : onderneming bepaalt zelf de prijs of tegenprestatie	269
- Derde beginsel : gebruiker betaalt een adequate prijs	270
2.3.4. De vergelijking met het ondernemingsbegrip in de Belgische rechtsleer	273
2.3.5. De vergelijking met de rechtsvergelijkende notities	274
2.3.6. De economische activiteit volgens het Europees Hof van Justitie : samenvatting	276
§ 3. Besluit	277

DEEL III. IMPACT VAN DE ACTIVITEITENUITBREIDING OP HET VLAK SCHULDEISERSBESCHERMING	279
Hoofdstuk 1. Situering van de vraagstelling vanuit het rechtspersonenrecht in het algemeen	279
§ 1. Over “volkomen” rechtspersonen, afgescheiden vermogen en beperkte aansprakelijkheid	279
1.1. Inleiding	279
1.2. Rechtspersonen en afscheiding van vermogen	279
1.3. Vennootschappen met volkomen of onvolkomen rechtspersoonlijkheid : een kwestie van verhaalsaansprakelijkheid	281
1.4. VZW - volkomen rechtspersoonlijkheid - beperkte aansprakelijkheid	282
1.5. Stichting - rechtspersoonlijkheid - geen leden	284
1.6. Besluit	285
§ 2. Traditionele verklaringstheorieën voor de beperking van aansprakelijkheid van oprichters, vennoten, leden	285
2.1. Vennootschap met beperking persoonlijke aansprakelijkheid vennoten : ratio ?	285
2.2. VZW met uitsluiting van persoonlijke aansprakelijkheid leden : ratio ?	286
2.2.1. Historische reden : de VZW als “geïnstitutionaliseerde vrijheid van vereniging” ?	286
2.2.2. Economisch-juridische reden : vereniging zónder winstoogmerk	288
§ 3. Schuldeisersbescherming	289
§ 4. Vergelijkend onderzoek : vennootschapsrecht versus verenigings- en stichtingsrecht	290
Hoofdstuk 2. Preventieve schuldeisersbeschermingsmechanismen	292
§ 1. Oprichtingsvoorwaarden	292
1.1. Minimumkapitaal	292
1.1.1. NV en BVBA	292
1.1.2. VZW en stichting	293
1.2. De inbreng en de waarderingsregels	295
1.2.1. NV en BVBA	295
1.2.2. VZW en stichting	296
A. Geen inbrengverplichting	296
B. Inbreng in gemeenschap of schenking ?	297
C. Geen wettelijke voorwaarden bij, noch revisorale controle van inbreng in gemeenschap ?	301

D.	“Aanbrengsten” : voorwaardelijke inbrengen ?	302
D.1.	VZW	302
D.1.1.	Situatie vóór het K.B. 19 december 2003	302
D.1.2.	Situatie nà het K.B. 19 december 2003	307
D.2.	Stichting	309
D.3.	Besluit	309
1.3.	Financieel plan	310
1.3.1.	NV en BVBA	310
1.3.2.	VZW en stichting	310
1.4.	Oprichting bij notariële akte	311
1.4.1.	NV en BVBA	311
1.4.2.	VZW en stichting	311
1.5.	Contracteren met een rechtspersoon-in-oprichting	313
1.5.1.	NV en BVBA	313
1.5.2.	VZW en stichting	313
1.6.	Besluit : oprichtingsvoorwaarden voor VZW en stichting als wettelijke conditionering ter verkrijging van de beperkte/niet-aansprakelijkheid ?	315
§ 2.	Maatregelen tot handhaving van het kapitaal : kapitaalklem en reserveringsplicht	317
2.1.	Kapitaalklem	317
2.2.	Reserveringsplicht	318
§ 3.	Informatieverstrekking bij oprichting en tijdens het bestaan : preventieve bescherming van schuldeisers ?	320
3.1.	Griffiedossier en bekendmaking Belgisch Staatsblad	320
3.1.1.	NV en BVBA	320
3.1.2.	VZW en stichting	322
A.	Oude VZW-Wet	322
B.	Nieuw V&S-recht	323
3.2.	Jaarrekening en haar openbaarmaking	324
3.2.1.	NV/BVBA	324
A.	Algemeen toepasselijk jaarrekeningenrecht	324
A.1.	Wettelijke basis, vorm en inhoud	324
A.2.	Externe controle : betrouwbaarheid en verstaanbaarheid	325
A.3.	Financiële verslaggeving : bescherming van de belangen van schuldeisers als één van de doelstellingen	326
B.	Bekendmaking en raadpleging jaarrekeningen	326
3.2.2.	VZW/stichting	327
A.	Algemeen toepasselijk jaarrekeningenrecht ?	327
A.1.	Wettelijke basis, vorm en inhoud	327
A.1.1.	Oude VZW-Wet	327
A.1.2.	Nieuw V&S-recht	327

A.2.	Externe controle : betrouwbaarheid en verstaanbaarheid	332
A.3.	Financiële verslaggeving : bescherming van de belangen van schuldeisers als één van de doelstellingen ?	333
B.	Bekendmaking jaarrekening ?	333
§ 4.	Contractuele vertegenwoordiging volgens het <i>Prokura</i> -systeem :	
	preventief werkende schuldeisersbescherming	338
4.1.	Situering van het schuldeisersrisico	338
4.1.1.	Belang van het <i>Prokura</i> -systeem bij contractuele vertegenwoordiging	339
A.	NV/BVBA	339
A.1.	Scheiding tussen bestuursbevoegdheid en vertegenwoordigingsmacht	339
B.	De openbaarmaking als fundering van het <i>Prokura</i> -systeem en de bijhorende legitimatie	340
4.1.2.	VZW en stichting	342
A.	Oud VZW-recht	342
A.1	Geen scheiding tussen bestuursbevoegdheid en vertegenwoordigingsmacht	342
A.1.1.	Eenzelfde orgaan van bestuur en vertegenwoordiging	342
A.1.2.	Delegatie van bevoegdheid	343
A.1.3.	Implicaties voor de derde-medecontractant	344
-	Belang van een vertegenwoordiging <i>qualitate qua</i>	344
-	Belang van de legitimatie	345
A.2.	Geen openbaarmaking voor tegenwerpelijheid van benoemingen, bevoegdheden en legitimaties	346
A.3.	Weinig praktische problemen	347
A.4.	Besluit	348
B.	Nieuw V&S-recht	348
B.1.	Scheiding tussen bestuursbevoegdheid en vertegenwoordigingsmacht	348
B.2.	Openbaarmaking als fundering van het <i>Prokura</i> -systeem en de bijhorende legitimatie	351
B.3.	Besluit	352
4.2.	De organen van de rechtspersoon	353
4.2.1.	Orgaantheorie : algemeen	353
4.2.2.	Oud VZW-recht	356
4.2.3.	Nieuw V&S-recht	358
4.3.	Besluit	358
§ 5.	Besluit inzake preventieve beschermingsmechanismen voor de schuldeisers van VZW en stichting	360

Hoofdstuk 3. Schuldeisersbescherming pre-curatief : het voorlopig bewind	362
§ 1. Situering	362
§ 2. Voorlopig bewind als maatregel in kort geding	362
2.1. Algemeen	362
2.2. Kortgedingmaatregel rechtvaardigt de beperkte opdracht van de voorlopige bewindvoerder	364
2.3. Rechtsgrond voor en rechtsmiddelen tegen aanstelling van een voorlopige bewindvoerder	365
2.3.1. Rechtsgrond en bevoegde rechtbank	365
2.3.2. Rechtsmiddelen tegen de aanstelling van een voorlopige bewindvoerder	366
2.4. Voorlopig bewind als minst ingrijpende maatregel	366
§ 3. Situaties die de aanstelling van een voorlopige bewindvoerder rechtvaardigen	367
3.1. Algemeen	367
3.2. Overzicht van de uitzonderlijke omstandigheden die de aanstelling van een voorlopige bewindvoerder in vennootschapszaken rechtvaardigen	369
3.2.1. Het objectief of subjectief niet-functioneren van de organen	369
3.2.2. Wanbeheer	371
3.2.3. Onderneming in moeilijkheden	372
3.2.4. Bedreiging vennootschapsbelang, verenigingsbelang, stichtingsbelang	374
§ 4. De schuldeisers als vorderingsgerechtigden	374
§ 5. Besluit	377
Hoofdstuk 4. Curatieve oplossingsmechanismen	378
§ 1. Inleiding : werkwijze	378
§ 2. Bestuursaansprakelijkheid ten aanzien van schuldeisers	378
2.1. Externe aansprakelijkheid	379
2.2. (Quasi-)delictuele aansprakelijkheid	381
2.2.1. Buitencontractuele aansprakelijkheid van bestuurders ten aanzien van schuldeisers van de rechtspersoon	381
2.2.2. Theoretische grenzen van de externe aansprakelijkheid : passieve coëxistentie en quasi-immuniteit uitvoeringsagent	384
A. Passieve coëxistentie	384
B. Quasi-immuniteit uitvoeringsagent	387

2.2.3.	De praktische illustratie van de delictuele aansprakelijkheid van bestuurders ten aanzien van derden	389
A.	Fout	389
A.1.	Schending wettelijke norm	389
A.2.	Schending algemene zorgvuldigheidsplicht	389
A.2.1.	Fout bestuurder bemoeilijkt de nakoming van de contractuele verbintenis van de rechtspersoon	390
A.2.2.	Bestuurder zet kennelijk onredelijk een verlieslatende activiteit verder	391
B.	Schade	392
C.	Oorzakelijk verband	392
2.2.4.	Terughoudende toetsing aan de algemene zorgvuldigheidsplicht en <i>a priori</i> -controle	393
A.	“Algemene” zorgvuldigheidsplicht	393
B.	Rechterlijke terughoudendheid of marginale toetsing ?	394
C.	<i>A priori</i> -controle	395
D.	Besluit	396
2.2.5.	Niet te weerhouden beoordelingscriterium : ideële doelstelling van VZW of stichting	396
2.3.	Ondoeltreffend verweer	397
2.3.1.	Geen rechtsverwerking door eerst de rechtspersoon aan te spreken	397
2.3.2.	Gebrek aan kennis of ervaring werkt niet door in de toetsingsnorm	397
2.3.3.	Aansprakelijkheidsrisico blijft bestaan ook na kwijting of ontslag	398
2.3.4.	Bestuurder-lasthebber kan evenzeer aansprakelijk worden gesteld als bestuurder-orgaan	398
2.3.5.	Delegatie van bevoegdheid pleit niet vrij	400
2.3.6.	Theoretische niet-hoofdelijke aansprakelijkheid verhindert “praktische hoofdelijkheid” niet	401
2.4.	Besluit	401
§ 3.	Niet-tegenwerpelijkheidsmechanismen	403
3.1.	VZW	403
3.1.1.	Niet-tegenwerpelijkheid <i>sensu stricto</i>	403
A.	Artikel 26 (oude) VZW-Wet	403
B.	Artikel 26 V&S-wet	404
C.	Belang voor schuldeisers	406
3.1.2.	Niet-tegenwerpelijkheid <i>sensu lato</i> : afbraak- en doorbraak-mechanismen	407
A.	Afbraak van de VZW	407
A.1.	Wettelijke respectievelijk statutaire specialiteit	407
A.1.1.	Strijdigheid van het statutair doel met de wettelijke specialiteit : nietigverklaring van de rechtspersoon	410
-	Oud VZW-recht	410
-	Nieuw V&S-recht	412

A.1.2. Strijdigheid van de werkelijke activiteit met de (conform de wettelijke) statutaire specialiteit : ontbinding van de VZW of nietigverklaring van de aangeklaagde (rechts)handeling	413
- Oud VZW-recht	413
- Nieuw V&S-recht	416
A.1.3. Besluit : de afbraakmechanismen werken niet opbouwend voor de schuldeiser	416
A.2. Doorbraak van de rechtspersoon	417
A.2.1. Misbruik van het recht de VZW-rechtsvorm te kiezen ?	417
A.2.2. Nut voor schuldeisers ?	419
3.1.3. De stichting	419
A. Niet-tegenwerpelijke <i>sensu stricto</i>	419
B. Niet-tegenwerpelijke <i>sensu lato</i> : afbraak- en doorbraakmechanismen	420
B.1. (Oud) VZW-recht	420
B.1.1. Wettelijke en statutaire specialiteit	420
B.1.2. Strijdigheid van de statutaire specialiteit met de wettelijke specialiteit : nietigverklaring ?	421
B.1.3. Strijdigheid van de werkelijke activiteit met de (conform de wettelijke) statutaire specialiteit : ontbinding van de stichting of nietigverklaring van de rechtshandeling	421
B.2. Doorbraak van de rechtspersoon	422
§ 4. Het faillissement en de ermee gepaard gaande bijzondere aansprakelijkheden	422
4.1. Faillietverklaring van de VZW volgens het (oude) VZW-recht	422
4.1.1. Juridische onmogelijkheid onder het (oude) VZW-recht	422
A. VZW : theoretisch kader	422
B. NV/BVBA : theoretisch kader	423
4.1.2. Praktische toepassingen in het kader van het (oude) VZW-recht ?	429
A. Faillissement van de VZW zelf	429
B. Op zoek naar de “vennootschap van gemeen recht” onder of op de VZW	431
B.1. Vóór de Wet 13 april 1995 : “onregelmatige vennootschap onder firma”	432
B.2. Na de Wet 13 april 1995 : de commerciële maatschap	434
B.3. Pijnpunten	436
B.3.1. Nietigverklaring, ontbinding, toerekening : ambtshalve bevoegdheid van de rechtbank ?	436
B.3.2. Voorafgaande nietigverklaring of ontbinding verplicht ?	436
B.3.3. Toerekeningsproblematiek ?	437

B.3.4. Identificatie “vennootschap”	439
B.3.5. Afbakening van boedels ?	439
B.3.6. Leerstuk van de simulatie	440
B.3.7. Persoonlijke aansprakelijkheid van de bestuurders als alternatieve sanctie ?	440
B.4. Besluit	441
4.2. Faillietverklaring van de stichting volgens het oude VZW-recht	441
4.3. Faillietverklaring van VZW en stichting naar nieuw V&S-recht	442
4.4. Rechtsvergelijkende notities	445
4.4.1. Nederland	445
4.4.2. Duitsland	446
4.4.3. Frankrijk	446
4.5. Belang van het faillissementsrecht voor schuldeisers	447
4.5.1. Algemeen	447
4.5.2. Rechtspersonen-handelaar	448
A. Ontbinding en vereffening als alternatief voor faillissementsafwikkeling ?	448
B. Provocatierecht schuldeiser ?	449
C. Verdachte periode ?	450
D. “Onafhankelijk” aangesteld vereffenaar ?	450
E. Toezicht op vereffeningswerkzaamheden door onafhankelijke instantie ?	451
F. Oprichtersaansprakelijkheid bij kennelijk ontoereikend “startkapitaal” ?	451
G. Bijzondere bestuursaansprakelijkheid wegens kennelijk grove fout die heeft bijgedragen tot het onvermogen ?	452
4.6. Besluit : dringend nood aan een insolventierecht voor VZW en stichting	453
§ 5. Besluit	455
Hoofdstuk 5. Besluit inzake het onderzoek naar de impact van de activiteitenuitbreiding op de schuldeisers van de VZW : de balans opgemaakt naar (oud) VZW-recht en (nieuw) V&S-recht	458

DEEL IV. IMPACT VAN DE ACTIVITEITENUITBREIDING OP DE BEGUNSTIGDEN VAN DE NIET-ECONOMISCHE ACTIVITEITEN/ DOELSTELLINGEN	466
Hoofdstuk 1. Probleemstelling	466
§ 1. Situering van Deel IV in het globale onderzoeksopzet	466
§ 2. Begunstigde doelgroep : afbakening	467
Hoofdstuk 2. Algemeen geldende wettelijke mechanismen ter bescherming van de begunstigden van de niet-economische doeleinden/activiteiten	470
§ 1. Inleiding	470
§ 2. Organisatiematige gegevens : doeleinden, activiteiten en bestemmings- clausules	470
2.1. Benaderingswijze	470
2.2. Doeleinde en activiteit	471
2.2.1. Doeleinde en activiteit ter identificatie van de begunstigde doelgroep : algemeen	471
2.2.2. Identificatie van de begunstigde doelgroep : belang voor een juiste vermogensaanwending	472
A. Vordering tot ontbinding of nietigverklaring	472
A.1. Vordering tot ontbinding	472
A.1.1. VZW	472
A.1.2. Stichting	473
A.2. Vordering tot nietigverklaring van de rechtshandeling (en dus van het organieke besluit) in strijd met statutair bepaalde vermogensaanwending	475
A.2.1. VZW	475
- Nietigverklaring rechtshandeling als alternatief onafhankelijk van de ontbindingsvordering	475
- Tegenwerpelijke nietig verklaarde rechtshandeling	477
A.2.2. Stichting	478
B. Het belang van de begunstigde doelgroep : “special interest in standing to sue”	479
C. Bijzonder geval : onrechtstreekse vermogensafwending in VZW en stichting	481
C.1. Rechtstreekse en onrechtstreekse overtreding van het verbod tot uitkering van rechtstreekse vermogensvoordelen	481
C.2. Onevenredig contractuele verbintenissen als onrechtstreekse overtreding uitkeringsverbod	483
C.2.1. Contractuele onevenredigheid	483
C.2.2. Persoonlijke in geld waardeerbare, rechtstreekse of onrechtstreekse, onevenredige verrijking	483

C.2.3. Criteria ter bepaling van de (on)evenredigheid van de contractuele prestaties	485
C.3. Sanctionering van onevenredige contractuele prestaties	487
D. Afzetting van nalatige bestuurders	490
D.1. VZW	490
D.2. Stichting	491
2.3. Bestemmingsclausule na ontbinding/vereffening	492
2.3.1. VZW	492
A. Oude VZW-Wet	492
B. Nieuwe V&S-wet	494
2.3.2. Stichting	495
2.4. Probleem van de gemengde activiteiten	496
§ 3. Cijfermatige gegevens : boekhouding, verslaggeving en openbaarmaking	497
3.1. Enkele boekhoudkundige vragen	497
3.1.1. Geen boekhoudkundige opsplitsing van economische - niet-economische activiteit	498
3.1.2. Het boekhoudkundig registreren van giften, schenkingen, ...	501
A. "Oude" VZW-Wet	501
B. "Nieuw" V&S-recht : jaarrekening en algemeen rekeningenstelsel	502
C. "Aanbrengsten" en voorwaardelijke schenkingen	502
C.1. Vóór het K.B. 19 december 2003	502
C.2. Na het K.B. 19 december 2003	503
3.2. Verslaggeving in verband met de verwezenlijking van het niet-economisch doel	503
3.3. Openbaarmaking	506
§ 4. Besluit	507
Hoofdstuk 3. Specifieke mechanismen ter bescherming van de begunstigde-doelgroep in welbepaalde VZW's en stichtingen	509
§ 1. Afbakening	509
1.1. In functie van de aard van de maatregel : verordenend of zelfregulerend	509
1.2. In functie van de oorsprong van privaat verworven middelen	510
§ 2. Verordenende mechanismen ter bescherming van de begunstigde doelgroep	511
2.1. Erkenning als instelling die fiscaal aftrekbare giften in geld verkrijgt	511
2.1.1. Artikel 104 W.I.B. 92 en artikel 57-58 KB/WIB 92	511
2.1.2. Maximum 20 % van alle ontvangsten aan algemene beheerskosten : impliciete bestemmingsgebondenheid	512
2.1.3. Economische activiteiten ?	515
2.2. Opbrengsten van geldinzamelingen	516

§ 3. Bescherming van de begunstigde doelgroep door zelfregulering	518
§ 4. Besluit	520

Hoofdstuk 4. Besluit : de inventaris van de mechanismen die de belangen van de begunstigde doelgroep bij gemengde economische en niet-economische activiteiten behartigen, oogt beknopt en biedt weinig juridische zekerheden	521
--	-----

Besluit : De economische activiteiten van VZW en stichting naar Belgisch recht : enkele suggesties <i>de lege ferenda</i> naar aanleiding van de synthese van het onderzoek van het normencomplex dat deze activiteiten reguleert vanuit een stakeholdersbenadering	524
--	-----

§ 1. Synthese van het onderzoek	524
1.1. Normaaltypische analyse van de activiteitenuitbreiding van VZW en stichting	524
1.2. Onevenwicht tussen theoretische en praktische belangenbehartiging van concurrenten rechtvaardigt denkoefening omtrent de invulling van het begrip “economische” activiteit als aanknopingspunt van bepaalde mededingingsneutraliserende wetgeving	528
1.3. De impact van de activiteitenuitbreiding op de schuldeisers van VZW en stichting : de balans opgemaakt naar oud VZW-recht en nieuw V&S-recht	530
1.4. Inventaris van de mechanismen die de belangen van de begunstigde doelgroep bij gemengde economische en niet-economische activiteiten behartigen	537
§ 2. De suggesties <i>de lege ferenda</i> op een rij gezet	540
§ 3. Alternatieve oplossingen	542
3.1. Beperking van economische activiteiten voor VZW en stichting : de VSO als alternatief ?	542
3.2. “Filialisering” ?	544
§ 4. Besluit van het besluit	549

BIBLIOGRAFIE	551
---------------------	-----

TREFWOORDENREGISTER	590
----------------------------	-----